

Erdélyi Lajos dr. egyetemi magántanár a néprajzi sajtóságok hangtani jegyzésére nézve adott értékes felvilágosításokat különös tekintettel a szegedvidéki nyelvjárás saját országaira. Végül Vasadi Balogh György dr. főreáliskolai tanár tájékoztatót nyújtott a tanulóifjúságnak a gyűjtésről és azokról a pályadíjakról, amelyeket részint a budapesti tudományos társaságok, részint a Dugonics-Társaság, a Szeged-Csongrádi Takarékpénztár, Back Bernát, Wimmer Fülöp és mások tűztek ki. A szegedi tanintézetekben — amint az előadó mondotta — a gyűjtést a következő tanárok vezetik: a piaristák gimnáziumában: Kövessi, Kiss, Prellög, Biró, Bite, Fábián, az állami főgimnáziumban: Bucsy, Homor, Perhács, Benkő dr., az állami főreáliskolában pedig: Vasadi Balogh Lajos dr. és Veszprémi Vilmos dr.

Ezzel a program véget is ért. Befejezésül Bokor Pál helyettes polgármester üdvözölte a város nevében a tudományos társaságok képviselőit, azután buzdító szavakat intézett a tanulóifjúsághoz, hogy munkálkodjanak a magyar néphagyomány kincsének összegyűjtésén, ami nemcsak erkölcsi, de hazafias kötelességük is. Végül kijelentette, hogy a tudományos társaságoknak a néphagyományok kincsének feltáratásához a város részéről a legteljesebb támogatást helyezheti kilátásba.

A király és Lukács. Bécsből jelentik: Sokan kíváncsian várták, megszólítja-e a cserce alkalmával a király Lukács László volt miniszterelnököt. Ez a megszólítás valóban megtörtént.

— Hogy érzi magát? — kérdezte a király.

— Köszönöm felség, — válaszolta Lukács — most már jobban.

— Mi az, beteg volt?

— Nem, de mióta visszaléptem a miniszterelnökségtől, azóta jobban érzem magamat.

— Magát nem lehet használni, már másolni sem tud...

Ez volt a legfájdalmasabb tördöfés és Balogh Ádám szíve belérándult az iszonyatos fájdalomba. Kiejtette kezéből a tollat, megdőbbenve nézett szét egy percig a viszáladobott aktára, de azután fölgylemlett a lelkében minden indulat, amit a tej ki nem mosott onnan és gyöngye, vékony hangja sivitott, amikor mondta:

— Én nem tudok másolni?... Ki meri ezt mondani... én, aki husz ívet másolok egy nap alatt és nincsen egy hiba se benne... Nekem mondják, aki husz év óta másolok...

Balogh Ádám földhöz vágta a tollat és föltámadt bátorsága hihetetlen vakmerőségre buzdította. Fölkacagott... gunyosan fölkacagott... és odakiáltotta a hűledező őrmestereknek:

— Maguk mondják ezt nekem, aki már akkor másoltam, amikor maguk zöldhasu regruták voltak...

Balogh Ádámot természetesen elcsapták hivatalából. De elvonulása is a férfias embereké volt és mikor jött a távozás ideje, a cilindert leemelte a fogasról és benn a hivatalban rátette a fejére... Aztán ment, most már kevély, erőteljes léptekkel hazafelé és otthon azt mondta a gyermekének:

— Fiacskám, már jól megnőttél, meggyünk mindketten újságot árulni...

Az eszményi nivó hátrányaiból.

Irta: Malina Gyula főmérnök.

Nem régiben nyilvánosan mondtam, hogy — az eszményi nivó, a lehető legnagyobb sületlenség — anélkül, hogy indokoltam volna. Ezt akarom most pótolni.

Előre bocsátom, hogy az eszményi nivó megfélel a zó szöszszerinti értelmének. Az valóban eszményi, vagyis olyan, mely nem valószínű, mely soha meg nem valósítható.

Azt u. i. valahogy még csak el lehet képzelni, hogy az utcákat, — többször hozzá foházkodva, nagy erőlködéssel, — valamikor majd feltölthetnék, azt azonban, még az eszményi nivó leglelkesebb hívei sem hihetik, hogy Szeged város egész területét, beleértve természetesen a már meglevő házak mélyebb udvarát is, — az eszményi nivónak megfelelő magasságra, valaha, tényleg fel is töltsék.

Nagy város rendezését ilyen, soha teljes nem valószínű feltételhez kötni már magában véve elég tökéletlenség ugyan, az eszményi nivót mindazonáltal, még sem ezen okból, hanem azért mondtam sületlenségnek,

mert az a vele járó roppant nagy költségek ellenében hasznót nem nyújt,

mert az nemcsak hogy teljesen céltalan, hanem rendeltetésének minden tekintetben többet árt, mint használ;

mert ez megakadályozza és megnehezíti a város fejlődését?

mert az elvitázzhatatlanul megrontotta a város közegészségi viszonyait.

Hogy mindez tényleg így van, ezt akarom most bebizonyítani.

De hát mi is az eszményi nivónak a célja és a rendeltetése?!

Az eszményi nivó eredetileg Szeged város árvédelmi helyzetének a biztosítására, illetve később a város árvédelmi helyzetének a megjavítására volt szánva.

Mikor azután e tekintetben aggályok merültek fel, azért mondták azt szükségesnek, hogy a várost kiemeljék abból a gödörből, amelybe természetes helyfekvése jutatta.

Most legújabbban pedig azért kardoskodnak mellette, hogy annak segítségével a talajvizek káros kigőzölgését csökkentsék!

Ehez képest állításom beigazolása végett ki akarom mutatni,

hogy az eszményi nivó a város árvédelmi helyzetét a kellő mértékben nem biztosítja és azt amennyire lehetett volna meg sem javította; hanem az anyagi erőnk szétforgácsolása által lényegesen megnehezítette és nem kis mértékben meg is akadályozta a város árvédelmi bizottságát olyan fokra emelni, hogy az többé gondot ne okozzon.

Rá akarok mutatni továbbá arra is; hogy az eszményi nivó keretében eszközölt feltöltések nemcsak hogy nem segítik a várost mély fekvéséből kiemelni, hanem az jócskán megnehezítette és határozottan hátráltatta, a város területén volt ősi mélyedések, feltöltését és a régi pocsolyák kiszáritását; sőt az utcák feltöltése által körülkerített magántelkek elszáncolása révén az eszményi nivó, mesterségesen és nagy arányban még meg is szaporította a gödröket és a város elönytelen fekvésével járó hátrányokat.

Végre még azt is beigazolni kívánom, hogy az eszményi nivó nemcsak hogy képtelen a talajvizeket és azok káros következményeit megszüntetni vagy legalább csökkenteni;

ni; hanem ellenkezőleg nem kis mértékben szaporítja a talajvizeknek ugy a megnyeiségét, mint azoknak és a megrekesztett vizeknek a káros következményeit.

Ha mindezt sikerül kimutatnom, akkor majd önkénynt fog következni, hogy az eszményi nivó, a város közegészségi viszonyait valóban megrontja és hogy az a céltalanul elvont, roppant sok költségek felemésztése által, nem különben az építkezés megnehezítése, ok nélküli megdrágítása és más hátrányok révén a város kifejlődését tényleg megnehezíti és károsan nagy mértékben akadályozza.

II.

Az eszményi nivó a város árvédelmi biztosítását inkább hátráltatva, mint elősegítette.

Az eszményi nivó — tudvalevőleg — abból a törekvésből fakadt, hogy Szeged városát, az 1879-ben volt katasztrófa megismétlődhetése ellen, egyszer s mindenkorra biztosítsák.

Minthogy azonban ezt — csupán a város területének minden árvíznél magasabbra való feltöltésével lehetett volna feltétlen biztosan elérni — hamarosan kitudódott, hogy ahhoz elegendő pénzt előteremteni nem bírnak. Anyagi erőnk korlátoltsága követelte tehát, hogy kevesebb biztonsággal elégedjünk meg. Ezért kellett a feltöltés mértékét — lényegesen — korlátozni. A bizottságnak azzal járó csökkenéséről tehát senki sem tehet. A baj csupán az volt, hogy mikor a biztosítást célzó feltöltéseket tervezték, akkor a katasztrófa lefolyása még nagyon élénk emlékezetben volt.

Ahelyett, hogy az összes erőt, az árvízbetörésének a megelőzésére koncentrálták volna s evégből a Tisza felől, valamint a város külső környezetén olyan erős védvonalat létesítettek volna, mely a védekezés gondját a város vállairól a lehető legnagyobb fokban képes lett volna elhárítani, a fogantatható feltöltéseket úgy osztották be, hogy azokkal még a menekülés számára is biztosítsanak valamelyes utat.

A fővédvonalakon kívül ezért tervezték még mindakét köruton közbeeső védvonalat létesíteni és a hozzájuk vezető főutakat — a sugárutakat — is feltölteni. Mindez azonban oly nagy területmű volt, hogy azokat sem bírták kellő magasra emelni. Ezt látva, a másod- és harmadrangu vonalak mellőzése helyett valamennyinek a magasságot csökkentették, még pedig oly mértékben, hogy azok jó része céljának és rendeltetésének — ma már — megfelelni képtelen. Mert az olyan uton, amely a mai árvizeknél közel két méterrel alacsonyabb — a sebesen előtörő árvíz ellen — menekülni senki sem bírta.

Erre a célra, tudniillik a végső menekülésre, egyébként az eszményi nivónál sokkal hatalmasabb módot nyújt manapság az, hogy a házakat nem vályogból, — mint 1879. év előtt — hanem téglából építik; és hogy a téglából való házak padlása meg a teteje, mely az eszményi nivónál mindenütt legalább négy-öt méterrel magasabb, annál biztosabb és közvetlenebb menedéket szolgáltat.

A legkülönösebb azonban a dologban az, hogy a rendelkezésére volt összegből a királyi biztosság még a legfőbb vonalakat sem bírta az általa tervezett mértékben felmagasítani, hanem kénytelen volt — valószínűleg feltöltések helyett — „eszményi“ magasságokat a város számára örökségül hagyni azal, hogy a város később majd a maga erejéből töltesse föl valamennyi utcáját a tervezett magasságokra, erre az így keletkezett — „eszményi nivóra.“

Annak beigazolására, hogy a eszményi

Butorokat

legjobban és legolcsóbban
az újonnan megnyílt
BERNOVICS GYULA
butoráruházában szerezhetsz be.

Kárász-u.7.

és mindennemű lakásberendezési cikket

Telefonszám: 1303.

SZEGED.